

Н. Ф. Єфремова,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та організації виробництва,
Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське*

Н. Ф. Стеблюк,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту організацій та адміністрування,
Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське*

О. І. Чічкань,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів та обліку,
Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ — ВАЖЛИВА СКЛАДОВА СТРАТЕГІЧНИХ ЦІЛЕЙ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

N. Yefremova,

*Ph.D., associate professor, assistant professor of production,
Dnipro State Technical University, Kamianske*

N. Steblyuk,

*Ph.D., associate professor, assistant professor of organizational management and administration,
Dnipro State Technical University, Kamianske*

O. Chichkan,

*Ph.D., associate professor, assistant professor of finance and accounting,
Dnipro State Technical University, Kamianske*

SUPPORT THE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION — AN IMPORTANT COMPONENT OF THE STRATEGIC GOALS OF THE WELFARE STATE

У статті визначено дві взаємопов'язані між собою проблеми, з якими стикається сучасна соціальна держава: забезпечення ефективного функціонування економіки й реалізація соціальних функцій. Доведено, що стабільність економіки, темпи економічного зростання залежать не тільки від фінансово-економічних, а багато в чому від інтелектуальних чинників, якість яких обумовлена рівнем розвитку системи вищої освіти.

Обґрунтовано, що сучасний стан вищої освіти в Україні залежить, у першу чергу, від діючої системи її фінансування, що обумовлено формуванням та реалізацією фінансового механізму, який відображає специфіку організації фінансових відносин системи вищої освіти — використання бюджетних і власних коштів для забезпечення діяльності закладів вищої освіти. Структура фінансування вищої освіти не відповідає світовим тенденціям більшості розвинутих країн світу, в яких безпосередньо через фінансування соціальної сфери і її важливої складової — вищої освіти, реалізується одна з пріоритетних функцій соціальної держави.

Наведено модель формування стратегії розвитку вищих навчальних закладів, яка побудована за такими рівнями управління: оперативний, тактичний і стратегічний. Запропоновано для забезпечення оптимального використання фінансових ресурсів запровадити алгоритм управління фінансовими ресурсами, який дозволяє перерозподіляти кошти на статті видатків, включених до видатків розвитку вищого навчального закладу.

The article says about two interrelated problems that shrinks the modern welfare state: the effective functioning of the economy and realization of social functions. It is proved that the stability of the economy, economic growth depends not only on financial and economic, and in many ways, from intellectual factors, the quality of which is due to the level of development of higher education.

It is based that the current state of higher education in Ukraine depends primarily on the current system of funding, due to the formation and implementation of financial mechanism that reflects the specifics of the financial relations of higher education — the use of the budget and its own funds to support the activities of higher education institutions. The structure of the financing of higher education does not meet global trends in most developed countries, where one of the priority functions of the welfare state is realized directly through social sphere and its important component — higher education.

Further a model of higher education institutions development strategy is mentioned, it is based on the following levels of management: operational, tactical and strategic. There was proposed a financial management algorithm that allows you to redistribute funds for expenditure items included in the costs of higher education in order to optimal the use of financial resources.

Ключові слова: соціальна держава, функціонування економіки, стратегічні цілі соціальної держави, людський капітал, знання, система вищої освіти.

Key words: social state of the economy, the strategic goals of the welfare state, human capital, knowledge, higher education.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У сучасних умовах — умовах формування постіндустріального суспільства головною формою багатства стає багатство людської особистості, її інтелектуаль-

ний потенціал, завдяки якому розвивається економіка і суспільство. Україні, спираючись на досвід високорозвинутих країн, необхідно формувати нову модель економіки, радикально змінювати зміст і напрями соціаль-

ної політики. Серед цілого комплексу соціальних завдань, які актуалізуються в нашій країні у теперішній час, важливого значення набуває необхідність суттєвих якісних змін у механізмі державного регулювання в системі вищої освіти, враховуючи її стратегічне значення для прогресу особистості, суспільства, держави.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування необхідності суттєвих якісних змін у системі державного регулювання розвитком вищої освіти, визначення чинників, які впливають на підготовку фахівців з вищою освітою з урахуванням сучасних тенденцій як в економіці, так і в системі вищої освіти.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Життєдіяльність соціальної держави, її можливості щодо розв'язання соціально-економічних проблем знайшли своє відображення у наукових працях В. Гееця, Р. Грінберга, Е. Лібанової, О. Москаленка та інших відомих вчених. Дослідженням проблем людського капіталу як основного джерела соціально-економічного прогресу займалися такі науковці, як А. Гальчинський, Л. Козеренко, С. Лендар, А. Чухно, І. Швець. Різноманітні аспекти функціонування вищої школи висвітлені в роботах багатьох науковців: А. Андрушенка, Т. Боголіба, І. Коленюк, Т. Оболенської, Л. Федулової.

Безперечно, досягнення вітчизняних та зарубіжних вчених, умови сьогодення спонукають чітко визначити значення вищої освіти у формуванні людського капіталу, його роль у прискоренні темпів економічного зростання, можливості держави у здійсненні якісних змін у системі вищої освіти, як важливої складової соціальної сфери.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

"Соціальна держава" — як поняття, що виникло ще в середині ХІХ ст. завдяки Л. Фон Штейну і у своїй ідеологемі прагне досягти рівності, свободи, піднесення знедолених до рівня багатих і сильних, — за свою більш ніж 150-річну історію, незважаючи на численні успіхи, у даний час у багатьох країнах обтяжена непідйомними борговими зобов'язаннями і переживає найгострішу кризу [1, с. 4].

Сьогодні сучасна соціальна держава стикається із двома взаємопов'язаними між собою завданнями:

— забезпечити стабільність економіки й подальше економічне зростання;

— розв'язати цілий комплекс соціальних проблем, з якими стикається суспільство: нерівність, наявність соціальної несправедливості, створення умов для розвитку освіти, науки, охорони здоров'я, пенсійного забезпечення тощо.

Тобто мова йде про досягнення оптимуму щодо ефективного функціонування економіки й реалізації стратегічних цілей соціальної держави.

Виникає питання, на що повинні бути спрямовані стратегічні цілі соціальної держави?

Кращі мислителі людства давно дійшли висновку, що людина є метою виробництва, основним джерелом і критерієм соціально-економічного прогресу. Як свідчить історичний досвід, попередні стадії суспільно-історичного розвитку, включаючи й індустріальну цивілізацію, базувалися на матеріальному виробництві. Це визначало структуру зайнятості. Основна маса працівників була зайнята важкою фізичною працею, до того ж працею ручною, монотонною, частковою. Як підкреслював О. Тофлер, праця була грубою, грубість праці була обов'язковою складовою прибутку. Чим більше витискувалося поту із людей, тим більше робилось грошей [10, с. 88].

У сучасних умовах коли формується постіндустріальне суспільство, необхідна якісна нова робоча сила. Тепер головними є інформація і творчість. Типовим стає робітник, який володіє спеціальністю або професійним

знанням. Пояснюється це тим, що нові сучасні галузі потребують ініціативних, освічених, винахідливих і навіть індивідуалістичних робітників. На цей тип робітників зараз великий попит у багатьох секторах економіки.

У теперішній час наявна така тенденція: практично все додаткові робочі місця у багатьох сферах економічної діяльності потребують вищої освіти. Нині у сучасних умовах інформаційно-інтелектуальних технологій людина, її знання, освіченість визначають рівень розвитку виробництва і суспільства в цілому [10, с. 95].

Реальна дійсність свідчить, що ефективність реалізації та результативність завершення інноваційних процесів залежить як від фінансово-економічних, так і від інтелектуальних чинників, яким і надається провідна роль [9, с. 3].

Експерти ООН, аналізуючи фактори, які впливають на конкурентні переваги країни, стверджують: якщо декілька десятиліть тому вони визначалися головним чином багатими природними ресурсами та капіталом, то в умовах постіндустріального суспільства економічне зростання розвинутих країн на 64% залежить від рівня людського капіталу, на 20% — від природних ресурсів і тільки на 16% — від капіталу [6, с. 45]. Враховуючи цей факт, соціальна держава повинна виходити з того, що як ефективне функціонування економіки, так і розв'язання проблем соціогуманітарного характеру неможливо без усвідомлення ролі й значення знаннєвого ресурсу [9, с. 4].

Випереджальний економічний розвиток, стверджує О.М. Москаленко, розмірковуючи щодо соціальної орієнтації політики, передбачає концентрацію ресурсів на перспективних магістральних напрямках у науці і техніці, освіті, інституціональному і соціальному розвитку. Це вибір альтернативного шляху розвитку, забезпечення інституціональних умов для технологічного стрибка, перенесення апробованих знань про найкращі ділові практики, методи державного управління, про технології та інновації в інституціональне середовище, яке готове сприйняти ці знання [7, с. 88].

Не викликає сумніву, що подолання кризових явищ в економіці України, подальше економічне зростання можливо, в першу чергу, за умов наявності висококваліфікованих кадрів, які володіють останніми досягненнями науково-технічного прогресу і практичними навичками з їх використання, а також здатні розвивати і розширювати знання. Навчання має забезпечувати поєднання науково-теоретичного матеріалу з практичною спрямованістю у вирішенні конкретних завдань управлінської діяльності, які мають бути пов'язані зі стратегією розвитку економіки, суспільства, того чи іншого суб'єкта економічної діяльності (промислового підприємства, малого та середнього бізнесу, органів державної влади та управління), а також бути чутливими до вимог сучасного ринку праці. Такий підхід, зрозуміло, має знайти своє відображення в індивідуалізації процесу навчання, тобто надати тому, хто навчається самостійно обирати рівень вивчення дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою, залежно від власних цілей.

Створення умов для індивідуального розвитку, самоствердження та самореалізації особистості протягом життя має забезпечуватися прискореним, випереджальним інноваційним розвитком освіти [8, с. 5].

Свої стосується вищої освіти, то вона має відповідати своїй природі та власним вихідним положенням, ціннісним орієнтирам і допомагати осмислювати, націлювати й регулювати основні напрями розвитку освітньої діяльності в умовах випереджального розвитку освіти, а також наповнювати основні принципи новим змістом із метою їх конструктивного використання у змінних умовах. В основу діяльності вищих навчальних закладів, у теперішній час мають бути покладені такі принципи, які спрямовані на підготовку висококваліфікованих фахівців, а саме: науковості, ефективного на-

вчання, свободи, динамічності, прогностичності, духовного контексту, глобальності, які мають комплексний характер та охоплюють усі аспекти здійснення даного процесу для забезпечення базових потреб особистості у самоствердженні, повазі, самовизначенні та самореалізації за допомогою перспективного передбачення шляхів розвитку системи вищої освіти. Реалізація цих принципів дозволяє по-новому представити створення оптимальних умов для прояву та розвитку молодшої людини у вищому навчальному закладі, її особистісних та культурних якостей [8, с. 6].

Звертає на себе увагу підхід до визначення ефективності — цінності університетів для країн ЄС і Америки. Остання полягає, насамперед, у тому, наскільки кваліфіковано вищий навчальний заклад готує підприємців і дослідників. Як відомо, університети завжди орієнтувалися переважно на підготовку найманих працівників, а не господарів, бізнесменів. Тому з виникненням підприємницьких університетів змінилися підходи до підготовки студентів — випускники повинні ставати творцями нових робочих місць, дослідниками, організаторами нових компаній, бізнесменами [4, с. 85—86].

Варіативність освітнього простору, що має передумовою різноманітність освітніх закладів різних форм власності, які б відповідали освітнім запитам особистості, обумовила їх сучасний стан: в Україні функціонує 349 вищих навчальних закладів, з них 242 державних та комунальних форми власності. 192 університети мають статус національних і 11 дослідницьких. Для порівняння в Великобританії кількість вищих навчальних закладів з населенням майже 61 млн чоловік сягає 96, в Італії на 60 млн населення припадає 65 університетів, у Франції на 63 млн — 78, в Іспанії — на 45 млн — 47 [8, с. 5]. Така динаміка кількісних змін щодо наявності вищих навчальних закладів в Україні (зростання більш ніж удвічі порівняно з 80-ми роками), і відповідного збільшення контингенту студентів пояснюється запровадженням багатоканального фінансування вищої школи, у тому числі платного навчання, поступовим нарощуванням обсягів державного замовлення, створенням вищих навчальних закладів недержавної форми власності.

Ураховуючи, що розвиток освітньої системи зумовлюється потребами суспільства (соціальне замовлення), а також суб'єктивними потребами окремої особистості, освітня послуга розглядається як специфічне економічне благо, що надається особистості для задоволення її пізнавальних потреб, створення передумови для професійного становлення особистості, а також для активної самореалізації на індивідуальному й суспільному рівнях. При цьому держава повинна виходити з того, що інвестиції в загальну та спеціальну освіту — це можливість покращення якості і підвищення рівня та запасу знань людини і, як наслідок, збільшення обсягу інтелектуального потенціалу людського капіталу. Вкладання в вищу освіту, понад усе, сприяють формування висококваліфікованих спеціалістів, праця яких найбільш суттєво впливає на темпи економічного зростання.

Аналізуючи світовий досвід пошуку оптимального співвідношення між державним втручанням та ринковими механізмами виробництва освітніх послуг слід зазначити, що лише гнучке державне регулювання має забезпечити необхідне коригування і вирішити проблеми, що виникають у сфері вищої освіти, оскільки держава, будучи специфічним суб'єктом ринку, витрачає свої кошти на поліпшення суспільного середовища, пов'язаного з приростом знання і систематично обмінює наявні в її розпорядженні ресурси на соціальну корисність економічних благ (знання, продукти науки й освіти), з метою збільшення інтелектуального капіталу суспільства.

Безперечно, що сучасний стан вищої освіти в Україні залежить, у першу чергу, від діючої системи її фінансування, що обумовлено формуванням та реалізацією фінансового механізму, який відображає специфіку організації фінансових відносин системи вищої осві-

ти — використання бюджетних і власних коштів для забезпечення діяльності закладів вищої освіти. Структура фінансування вищої освіти не відповідає світовим тенденціям більшості розвинутих країн світу, в яких безпосередньо через фінансування соціальної сфери і її важливої складової — вищої освіти, реалізується одна з пріоритетних функцій соціальної держави.

У розвинутих країнах частка держави у фінансуванні університетів становить і в Канаді — 70—85%, Голландії — 90%, у Німеччині — 95% [8, с. 7].

В Україні за останні роки частка державного фінансування у структурі витрат на вищу освіту зменшилась на 40%, в той же час як плата за навчання на 55% та має тенденцію до подальшого зростання [8, с. 7]. І якщо у 2000 роки у розвинутих країнах теж відзначається тенденція до стабілізації або навіть деякого скорочення державного фінансування вищої освіти, то значно збільшується фінансування в загальному обсязі витрат на університетську освіту приватних витрат. Так, у Німеччині їх частка в загальному обсязі витрат на університетську освіту збільшилась з 7,2% до 8,2%, у Данії — з 0,6% до 2,4%, Голландії — з 20,1% до 22,6%, Португалії — з 3,5% до 7,5% [2, с. 47].

Становлять інтерес фінансові аспекти розвитку вищої освіти в одній із високорозвинутих країн світу — США. За інвестиціями у знання лідируючі позиції серед ОЕСР посідають США (6,6% ВВП), Японія (5,0%), країни ЄС (3,8%) [3, с. 70].

Тобто у теперішній час у розвинутих країнах бюджетне фінансування має вирішальне значення для забезпечення державних гарантій управління вищою освітою, проведення наукових досліджень у вищих навчальних закладах. Що стосується України, то в нас діє інша тенденція — недофінансування освіти протягом тривалого часу. Це призводить до підризу нормального характеру відтворення фінансових відносин вищих навчальних закладів, й разом з тим, підриває життєво важливі цикли відтворення науки, знання, освіти, кваліфікованих кадрів. Звісно, що накладання тривалого недофінансування на окремі характеристики зазначених циклів, стверджує Т.М. Боголіб, здатне призвести до значних втрат науково-освітнього потенціалу України, що проявляється на мікрорівні (на рівні окремого навчального закладу), при значному зниженні якості освітньої діяльності [2, с. 41].

Разом з тим, хронічне недофінансування за рахунок бюджетних коштів вищої освіти призводить до руйнування матеріально-технічної бази вищих навчальних закладів, зниження соціального статусу викладачів і наукових працівників, старіння науково-педагогічних кадрів, а також деградації і незворотної втрати наукових шкіл. Зростає загроза зменшення якісного потенціалу української вищої школи [2, с. 45]. Зважаючи, що кількість студентів впливає на обсяг загальних витрат вищих навчальних закладів, співвідношення студентів держзамовлення та контрактників, структуру доходів їх загальних і спеціальних фондів, можна змодельовати стратегію розвитку вищих навчальних закладів, яка дозволить поліпшити результативність управління діяльністю організації вищої освіти (рис. 1) [8, с. 13].

Наведену модель побудовано за такими рівнями управління:

- оперативний рівень — збір інформації з джерел формування аналітичних даних;
- тактичний рівень — процедури розрахунку, обробки та формування аналітичних даних;
- стратегічний рівень — використання аналітичної інформації в оцінці та контролі за діяльністю структурних підрозділів.

Реалізація цілей кожного рівня управління можлива за наявності достатньої та оперативної інформації, яка накопичується у функціональних відділах і службах та використовується разом із інформацією наведеною в управлінській звітності. Остання має задовольняти потреби як стратегічного, так і поточного управління для за-

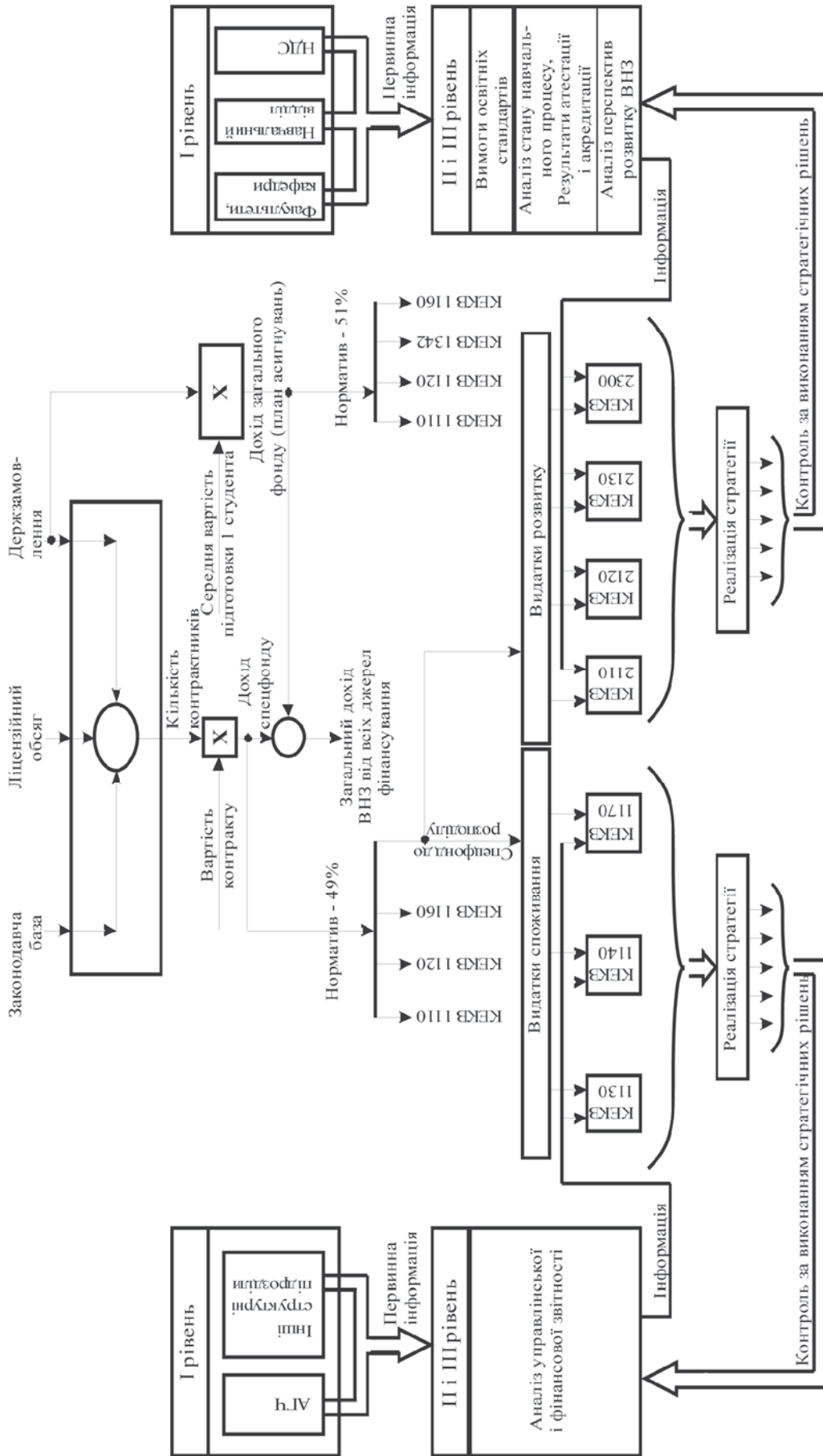

Рис. 1. Модель формування стратегії розвитку вищих навчальних закладів

Примітка: KEKВ 1110 — код економічної класифікації видатків — видатки на оплату праці; 1120 — нарахування на з/плату; 1130 — придбання предметів постачання і матеріалів, оплата послуг; 1140 — видатки на відрядження; 1160 — оплата комунальних послуг та енергоносіїв; 1170 — дослідження і розробки; державні програми; 1342 — стипендіальне забезпечення; 2110 — придбання обладнання і предметів довгострокового користування; 2120 — капітальне будівництво (придбання); 2130 — капітальний ремонт; 2300 — придбання землі і нематеріальних активів.

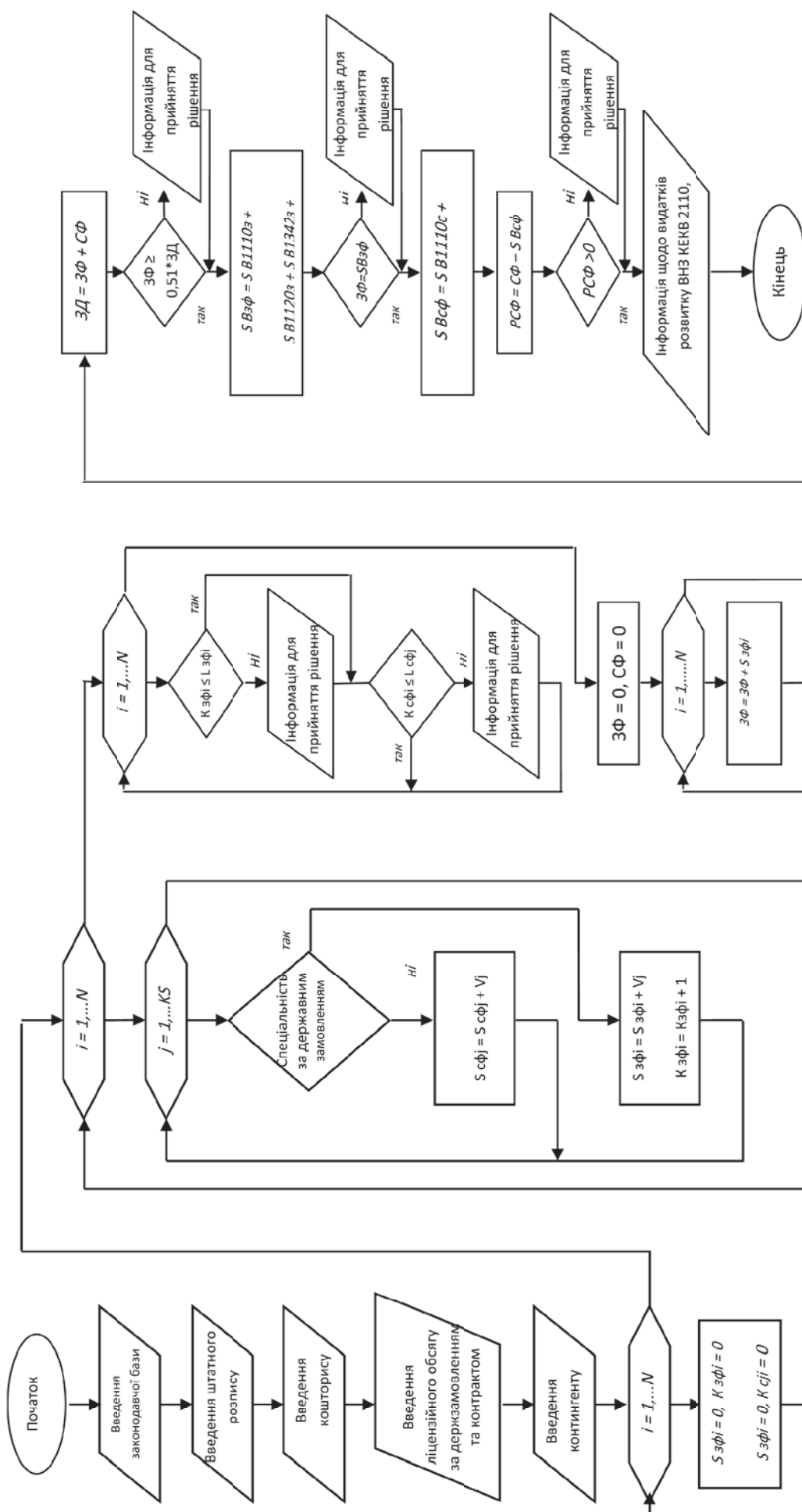

Рис. 2. Блок-схема визначення стратегії управління фінансовими ресурсами у державних вищих навчальних закладах

Примітка: N — кількість спеціальностей; KS — кількість студентів; S зфi — загальна вартість і-ої спеціальності за державним замовленням; S сфj — загальна вартість і-ої спеціальності за контрактом; L зфi — ліцензійна кількість студентів і-ої спеціальності за державним замовленням; L сфj — ліцензійна кількість студентів і-ої спеціальності за контрактом; К зфi — кількість студентів, які навчаються за державним замовленням за і-ою спеціальністю, осіб; К сфj — кількість студентів, які навчаються за контрактом і-ою спеціальністю, осіб; ЗФ — сума вартості навчання за державним замовленням, СФ — сума вартості навчання за контрактом, грн; ЗД — загальний дохід.

безпечення об'єктивної оцінки діяльності установи та кожної посадової особи. У будь-якому випадку в інформації мають бути відображені зв'язки між підрозділами та показниками й процес їх формування, враховуючи принципи варіативності підходів до розробки й прийняття управлінських рішень за всіма напрямками діяльності.

Головне, що треба мати на увазі при формуванні проектних показників державного замовлення, що особливого значення набуває управління фінансовими ресурсами, а саме: раціональне використання коштів, які витрачаються на підготовку фахівців із вищою освітою за державним замовленням.

Державним вищим навчальним закладом для забезпечення оптимального використання фінансових ресурсів доцільно запровадити алгоритм управління фінансовими ресурсами, який дозволяє перерозподіляти кошти на статті видатків, включених до видатків розвитку вищого навчального закладу і може бути реалізований будь-якою мовою програмування (рис. 2) [8, с. 15].

Зрозуміло, що в умовах наявності сучасних ризиків розвитку освіти в Україні як внутрішніх, так і зовнішніх, актуалізується проблема формування якісного напрямку освітнього ризику менеджменту, мета якого полягає у налагодженні процесу прийняття управлінських рішень на різних рівнях (навчального закладу, регіону, підгалузі, галузі, освіти в цілому), спрямованих на зниження ймовірності несприятливих процесів і на мінімізацію можливих втрат [5, с. 71].

Державі в процесі вдосконалення механізмів регулювання розвитком вищої освіти треба виходити з того, що втрати у системі вищої освіти можуть бути доволі глибокими внаслідок її стратегічного значення для прогресу суспільства — це низька якість підготовки кваліфікованих кадрів, слабкість формування особистісних і ціннісних рис людських ресурсів, недостатність забезпечення інноваційного розвитку країни, програшні позиції в міжнародній конкуренції [5, с. 71]. Є всі підстави стверджувати, що запобігання цих ризиків сприятиме ефективному функціонуванню системи вищої освіти відповідно до потреб особистості, суспільства, держави.

ВИСНОВКИ

Досягнення оптимуму щодо ефективного функціонування економіки й реалізації соціальних функцій — першочергове завдання сучасної соціальної держави. Головним базовим принципом діяльності держави для досягнення цієї мети є принципово новий підхід до визначення форми багатства. У теперішній час основною формою багатства стає багатство людської особистості, її інтелектуальний потенціал, завдяки якому розвивається економіка і суспільство. Відтак, стан економіки, розв'язання проблем соціогуманітарного характеру, багато в чому, залежить від того, наскільки суспільство чітко усвідомлює роль і значення знанневого ресурсу. У зв'язку з цим, збільшується потреба у фахівцях широкого профілю з глибоким знанням останніх досягнень науки і технології, що є одним із найважливіших факторів сприяння економічному зростанню, досягненню позитивних зрушень у соціальній сфері. Результати даних процесів значною мірою залежать від рівня ефективності державного регулювання в системі вищої освіти.

На відміну від розвинутих країн, в Україні має місце тенденція щодо хронічного державного недофінансування освіти і, зокрема, вищої освіти протягом тривалого часу, що призводить до негативних явищ у процесі функціонування вітчизняної системи вищої освіти, і, як наслідок, зростає загроза зниження її якісного потенціалу. В зв'язку з цим, постає нагальна проблема побудови й реалізації сучасної стратегії функціонування й розвитку вищих навчальних закладів, впровадження алгоритму управління фінансовими ресурсами. Це дасть можливість перерозподілити кошти на статті видатків, з яких складається загальний обсяг видатків розвитку того чи іншого навчального закладу.

Україна, ставши на шлях пріоритетного розвитку системи освіти, в тому числі й її важливої складової — вищої освіти, в межах забезпечення конституюючих положень соціальної держави, створить умови не тільки для стабілізації економічної ситуації, а й для подальшого економічного зростання.

Література:

1. Геєць В.М. Яке майбутнє у соціальної держави // Економіка України. — 2003. — № 7. — С. 4—20.
2. Боголіб Т.М. Модель фінансування й організації діяльності вищого навчального закладу // Фінанси України — 2009. — № 8. — С. 40—50.
3. Боголіб Т.М. Фінансові аспекти розвитку вищої освіти у США // Фінанси України — 2010. — № 2. — С. 70—82.
4. Боголіб Т.М. Процеси капіталізації розвитку вищої освіти та університетської науки // Фінанси України — 2012. — № 11. — С. 84—93.
5. Коленюк І.С., Куклін О.А., Ямковий В.А. Сучасні ризики вищої освіти в Україні // Економіка України — 2015. — № 2. — С. 70—83.
6. Ландар С.Л., Козаренко Л.В. Рівень добробуту населення як складова розвитку людського потенціалу // Фінанси України. — 2013. — № 9. — С. 44—59.
7. Москаленко О.М. Соціальна орієнтація політики та можливості випереджального економічного розвитку в Україні // Економіка України. — 2015. — № 6. — С. 82—91.
8. Стеблюк Н.Ф. Державне регулювання підготовки фахівців у системі вищої освіти України: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.03 / Н.Ф. Стеблюк. — Донецьк: Інститут економіки промисловості НАН України, 2012. — 24 с.
9. Федуллова Л.І., Корнєєва Т.М. Державна політика розбудови економічних знань: особливості реалізації антикризової стратегії // Фінанси України. — 2009. — № 10. — С. 3—17.
10. Чухно А.А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та значення для України. — К. "Логос". 2003. — 631 с.

References:

1. Heiets', V.M. (2003), "What is the future of the welfare state", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 7, pp. 4—20.
2. Boholib, T.M. (2009), "The model of financing and organization activity of higher education institution", *Finansy Ukrainy*, vol. 8, pp. 40—50.
3. Boholib, T.M. (2010), "Financial aspects of higher education in the USA", *Finansy Ukrainy*, vol. 2, pp. 70—82.
4. Boholib, T.M. (2012), "The process of capitalization of development of higher education and university science", *Finansy Ukrainy*, vol. 11, pp. 84—93.
5. Koleniuk, I.S. Kuklin, O.A. and Yamkovyj, V.A. (2015), "Modern risks of higher education in Ukraine", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 2, pp. 70—83.
6. Landar, S.L. and Kozarenko, L.V. (2013), "The level of population welfare as a component development of human potential", *Finansy Ukrainy*, vol. 9, pp. 44—59.
7. Moskalenko, O.M. (2015), "Social policy orientation and the possibility of advancing economic development in Ukraine", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 6, pp. 82—91.
8. Stebliuk, N.F. (2012), "State regulation of training specialists in higher education system of Ukraine", Ph.D. Thesis, *Economy, Instytut ekonomiky promyslovosti NAN Ukrainy Donets'k, Ukraine*.
9. Fedulova, L.I. and Kornieieva, T.M. (2009), "The state policy of development of economic knowledge: features of realization of anti-crisis strategy", *Finansy Ukrainy*, vol. 10, pp. 3—17.
10. Chukhno, A.A. (2003), *Postindustrial'na ekonomika: teoriia, praktyka ta znachennia dlia Ukrainy [Post-industrial economy: theory, practice and importance for Ukraine]*, Lohos, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 01.11.2016 р.